

Reaktioner på forfatningskommissionens betænkning

Den afgående formand for kommissionen, Ineqi Kielsen (S), er tilfreds med arbejdet, selvom der har været udfordringer og forsinkelser. *"Det, der har taget længst tid, er, at vi har manglet grønlandske ord for de juridiske termer"*, siger Ineqi Kielsen til KNR den 28. april 2023 og fortsætter: *"Nu starter et nyt arbejde, hvor Inatsisartut skal tage stilling til det videre arbejde med udkastet til forfatning. Blandt andet hvordan de grønlandske borgere skal inddrages."*

I sin tale i forbindelse med overrækkelsen af forfatningskommissionens betænkning bemærker formanden for Inatsisartut Kim Kielsen (S), at ungdommen har deltaget aktivt ved udarbejdelsen af betænkningen, idet de har haft mulighed for at fremkomme med deres synspunkter og på andre måder har taget ansvar, hvilket man blandt andet har kunnet se i kommissionens sammensætning. Kim Kielsen afslutter sin tale således: *"Debatten skal fortsætte i samfundet og ikke mindst blandt det unge, da det jo er dem betænkningen er for, og som skal løfte det næste skridt i arbejdet."*

IA:

Formand for IA, Múte B. Egede, understreger overfor Sermitsiaq.AG 29. april 2023, at næste skridt handler om at befolkningen og Inatsisartut, som er initiativtageren til forfatningens tilblivelse, skal tage stilling til udkastets indhold, og siger: *"Så længe jeg sidder som formand for Naalakkersuisut, så vil jeg være med til at sikre, at det her forfatningsudkast ikke ender i en skuffe, men at det bliver grundlag for den videre færd mod selvstændighed."*

Til spørgsmålet om Grønland er kommet et skridt nærmere selvstændighed siger formanden for Naalakkersuisut Múte B Egede til KNR den 28. april 2023: *"Ja, den er kommet nærmere. Vi har taget et yderligere skridt, og vi har gjort fundamentet større. Og det betyder, at vi er kommet det mangeårige mål nærmere"*. Til spørgsmålet om folkeafstemning siger Múte B. Egede; *"Selvfølgelig. Det er den vej vi skal gå, og vi skal drøfte det indtil forfatningen er helt klar. Vi skal nu vente på opdragsgiverne, nemlig Inatsisartut, for at høre, hvordan vi tager det næste skridt."*

Ifølge Múte B. Egede er der vigtigt med samfunds- og borgerinddragelse, hvorfor han ikke vil sætte dato på, hvornår et selvstændigt Grønland er en realitet, og afslutter i interviewet til KNR: *"Jeg mener, at vi alle skal følges ad for at opnå den målsætning. Nu har vi taget dette skridt, og nu kan vi i samfundet debatterer forfatningsudkastet"*.

Siumut:

"Med det første udkast af en forfatning tager vi det første spæde skridt mod selvstændigheden. Nu er næste skridt debatter og diskussioner i samfundet og politisk om udkastets indhold", siger formanden for Siumut, Erik Jensen til Sermitsiaq.AG den 29. april 2023 og fortsætter: *"En forfatningskommission og et udkast til en forfatning er Siumuts hjertebarn"*.

Naleraq:

"Jeg har læst, det har været en svær fødsel. Jeg vil vælge at sige, det har været et dødfødt barn, fordi man er startet forkert. Man har sat politikere i spidsen for noget, de ikke skulle have været stået i spidsen for", siger Naleraq-formand Pele Broberg netavisen Sermitsiaq den 29. april 2023 og fortsætter: *"Man burde have sat nogen, der har forstand på det, til at lave et udkast, som vi så kunne forholde os til politisk bagefter. Så havde vi sparet fem år og 30 millioner kroner".*

Demokraatit:

"Det har ikke været let arbejde. Det har været noget af en rodebutik, og endelig er det afsluttet. Nu glæder vi os til at nærlæse hele indholdet, og dernæst diskutere og komme med forslag til kompromisløsninger", siger formanden for Demokraatit, Jens-Frederik Nielsen til Sermitsiaq.AG den 29. april 2023 og fortsætter: *"Der har været meget postyr omkring udkast til forfatning, men det har befolkningen ikke vist synderlig interesse til. Undersøgelser viser, at vælgerne går mest op i bedre forhold til børn og bedre boliger. Så det bliver spændende, hvordan vi tager fat om diskussionen om udkastet".*

Atassut:

Atassut har været en af de skarpe kritikere af arbejdsmåden for udkastet af forfatningen. *"Selvfølgelig er vores meninger forskellige, og vi har været kritiske omkring den måde, forfatningskommissionen arbejdede. Men nu har de præsenteret udkastet, og nu må vi rent politisk finde frem til de emner, som vi kan enes om og finde kompromistøjet frem",* siger formand for Atassut Aqqalu Jerimiassen til Sermitsiaq den 29. april 2023.

Netaviser Sermitsiaq bringer den 1. maj et interview med Sara Olsvig, formand for ICC, international, hvori hun beskriver arbejdet med forfatningsudkastet som værende præget af rod. Størstedelen af det præsenterede resultat kunne passe til enhver vestlig nation.

Sara Olsvig glæder sig på nuværende tidspunkt over de særlige islæt i forfatningsudkastet, som ikke ses i særlig mange andre forfatninger verden over. Det gælder blandt andet præamblen, som inkluderer sætningen: *"Det grønlandske folk er en del af naturen". "Det viser, at vi er en del af naturen og en integreret del af oprindelige folks bevægelsen, hvor man har en anden måde end den gangse vestlige måde at anskue sig selv som mennesker i forhold til naturen på, samtidig med, at der henvises til nye menneskeretlige udviklinger, såsom retten til at leve i et sundt miljø",* siger Sara Olsvig.

Sara Olsvig hæfter sig desuden ved formuleringer i præamblen om, at Inuit er det oprindelige folk i Grønland, samtidig med, at alle andre borgere anerkendes som ligeværdige under denne grundlov. Sara Olsvig opfatter dette som, at alle borgere i Grønland anerkendes som ligeværdige, og at hvem der er grønlandere er bredere, end hvem der er inuit. Ikke alle grønlandere er nødvendigvis inuit, og det er helt i orden, og som det skal være.

Arbejdet ligger i naturlig forlængelse af selvstyreloven, siger hun og råder samtidig til, at diskussionen om statsdannelse ikke skal overskygge den vigtige og dybdegående debat i befolkningen, og den debat politikerne bør have om de grundlæggende værdier, forfatningsudkastet lægger for dagen.

Der er dog udeståender, som Olsvig håber befolkningen og politikerne vil gå særligt i dybden med. Præambelen nævner, at ”Grønland er baseret på kollektive rettigheder, og princippet om folkeligt fællesje af hele vores land, hav og alle ressourcer er ufravigeligt”.

”Der er et potentiale for at udforme en epokegørende, moderne og progressiv forfatning. Den udfordring har kommissionen ikke været fuldt ud klædt på til at kunne løfte i denne omgang”, siger Sara Olsvig.

Tidligere landsstyreformand og formand for Inatsisartut, Lars Emil Johansen (S) ser forfatningen som nøglen til selvstændighed. Til spørgsmålet om, hvor hurtigt det kommer til at gå, svarer han i et interview til Sermitsiaq den 3. maj 2023: *”Der er gået over 40 år siden hjemmestyret – og 14 år siden selvstyret. Så vi har for vane at skynde os meget langsomt”,* og fortsætter: *”En grundlov er folkets lov, så i første omgang skal vi have den store folkelige debat om dette udkast, hvor der kan komme forslag til ændringer, forbedringer og tilføjelser. Den tager vel to år, og herefter er de videre skridt op til Inatsisartut.”*